

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Návrh novely zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2022/514>

Materiál v pripomienkovom konaní do 13.09.2022

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom hospodárstva SR ako iniciatívny návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona sú legislatívne úpravy, ktoré sú potrebné na to, aby Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky mohlo uplatniť inštitút všeobecného hospodárskeho záujmu na účel zabezpečenia bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny pre domácnosti a zabezpečenia bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok plynu pre domácnosti v Slovenskej republike. Tým sa má zabrániť negatívnemu vplyvu vysokého nárastu cien elektriny a plynu na najzraniteľnejších odberateľov elektriny a plynu, ktorými sú odberatelia v domácnosti.

Návrh vyhlášky má nadobudnúť účinnosť dňom vyhlásenia

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu zákona sú legislatívne úpravy, ktoré sú potrebné na to, aby Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky mohlo uplatniť inštitút všeobecného hospodárskeho záujmu na účel zabezpečenia bezpečnosti, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny pre domácnosti. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I., bodu 1, § 22 ods. 3 Návrhu

Navrhujeme úpravu novelizačného bodu tak, aby bol vykonateľný a súladný s prameňmi práva vyššej právnej sily. Je potrebné, aby povinnosť zabezpečiť štandard bezpečnosti dodávok prešla na nový subjekt priamo zákonom a nie na základe vydaného rozhodnutia.

Z toho dôvodu navrhujeme vypustiť navrhované znenie ustanovenia § 22 ods. 3 Návrhu a jeho nahradenie nasledovnými novelizačnými bodmi:

1. V ustanovení § 22 ods. 1 Zákona o energetike sa nahrádza spojenie „Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, dodávateľ“ slovom „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, dodávateľ“.

2. V ustanovení § 22 ods. 3 Zákona o energetike sa nahrádza spojenie „Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území“ spojením „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie,“ a spojenie „Dodávateľ plynu“ spojením „Každý dodávateľ plynu“.

3. V ustanovení § 22 ods. 4 Zákona o energetike spojenie „Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, dodávateľ“ nahrádza slovom „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, dodávateľ“.

4. V ustanovení § 22 ods. 5 Zákona o energetike sa spojenie „Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, dodávateľ“ nahrádza slovom „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, dodávateľ“.

5. V ustanovení § 22 ods. 6 Zákona o energetike sa nahrádza spojenie „prevádzkovateľom distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území“ spojením „dodávateľom plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie“.

6. V ustanovení § 22 ods. 8 Zákona o energetike sa spojenie „Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, dodávateľ“ nahrádza slovom „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, dodávateľ“.

Odôvodnenie:

V súvislosti s ideovým návrhom Ministerstva hospodárstva SR (ďalej len „Ministerstvo“), aby prešla povinnosť zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok pre chránených odberateľov podľa § 3 písm. c) bodu 15.1 považujeme za nevyhnutné, aby táto povinnosť prešla na dodávateľa poslednej inštancie priamou úpravou povinnosti zákonom a nie rozhodnutím z nasledovných dôvodov:

1. Povinný subjekt musí o povinnosti vedieť s dostatočným predstihom

Zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok je komplikovaná obchodno-technická operácia. Je potrebné obstaráť samotný plyn potrebný na zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok pri splnení všetkých zákonom stanovených podmienok. Vzhľadom na rozsiahly objem plynu a na technické zabezpečenie vyvažovania plynárenskej siete na Slovensku a krytia strát a vlastnej spotreby v distribučnej sieti prostredníctvom zásobníka, ide o časovo a technicky náročný proces.

Netreba zabúdať tiež na potrebu obchodného plánovania a vyčlenenia potrebného finančného kapitálu pre zabezpečenie dostatočného množstva plynu. Z uvedených dôvodov je výslovne nevhodné, aby Ministerstvo mohlo kedykoľvek vydať rozhodnutie o prenesení povinnosti na iný subjekt. Pri momentálnom vývoji na trhu ani ročný predstih nie je dostatočný pre zvládnutie zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok.

2. Zabezpečenie štandardu bezpečnosti je dané nariadením Európskej únie, ktorého pravidlá je potrebné rešpektovať

Povinnosť zabezpečiť štandard bezpečnosti dodávok je ustanovená podľa čl. 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) (ďalej len „Nariadenie“) členskému štátu. Ten je povinný určiť plynárenské podniky, ktoré majú prijať opatrenia na zabezpečenie dodávok plynu chráneným odberateľom. Následne musí tieto plynárenské podniky uviesť podľa čl. 6 ods. 1 Nariadenia v preventívnom akčnom pláne. Z uvedeného ustanovenia čl. 6 ods. 1 Nariadenia je zrejmé, že poverenie konkrétnych podnikov má prebehnúť vopred a má byť transparentné. Dané potvrdzuje aj recitál 31 Nariadenia, ktorý konštatuje:

„Štandardy bezpečnosti dodávok by mali byť stabilné, aby zabezpečovali potrebnú právnu istotu, mali by byť jasne vymedzené a nemali by neodôvodnene a neprimerane zaťažovať plynárenské podniky.“

Dané potvrdzuje aj recitál 32 Nariadenia, ktorý konštatuje: „Úlohy a povinnosti všetkých plynárenských podnikov a príslušných orgánov by sa mali presne vymedziť v záujme zachovania riadneho fungovania vnútorného trhu s plynom, najmä v prípade prerušenia dodávok a v krízových situáciách.“

Prenášanie povinnosti zabezpečovať štandard bezpečnosti dodávok prostredníctvom rozhodnutia nekorešponduje s vyššie uvedenými požiadavkami uvedenými v Nariadení.

Zároveň si dovoľujeme z legislatívno-technického hľadiska navrhnúť, aby táto novela predstavovala novelu zákona č. 256/2022 Z. z., ak by vyšla v Zbierke zákonov pred 1.10.2022, inak môže ísť o novelu zákona 251/2012 Z. z. v znení zákona č. 256/2022 Z. z.

2. Zásadná pripomienka k čl. I., bodu 2 / § 22 ods. 9

Navrhujeme vypustiť navrhované znenie novelizačného bodu 2 a nahradiť ho nasledovne:

V § 22 ods. 9 Zákona o energetike sa dopĺňa posledná veta: „Dodávateľ plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštalácie, nemôže preniesť zodpovednosť za zabezpečenie štandardu bezpečnosti dodávok plynu na iného účastníka trhu s plynom.“

Odôvodnenie:

Rovnako ako za súčasného stavu navrhujeme, aby nebolo možné prenášanie povinnosti zabezpečiť štandard bezpečnosti pre chránených odberateľov podľa § 3 písm. c) bodu 15.1 Zákona o energetike.

3. Zásadná pripomienka k čl. I., k bodu 3 a 4

Navrhujeme, aby prešla povinnosť zabezpečovať štandard bezpečnosti dodávok pre domácnosti na dodávateľa poslednej inštalácie na základe zákona a nie na základe rozhodnutia.

Z toho dôvodu navrhujeme vypustenie navrhovaného doplnenia písm. h) v Návrhu k § 24 ods. 1 a ods. 3.

Odôvodnenie:

Povinnosti vo všeobecnom hospodárskom záujme sú konceptom práva Európskej únie. Toto právo ich však nedefinuje, necháva členským štátom veľkú mieru voľnej úvahy pri ich definovaní. Cieľom ich poskytovania je poskytovanie služieb, s ktorými by neprišiel samotný trh.

Miera voľnej úvahy avšak nemôže byť neobmedzená. Ak samotné právo Európskej únie prináša konkrétny koncept riešenia situácie so zabezpečovaním štandardu bezpečnosti dodávok prostredníctvom konkrétnych pravidiel stanovených v Nariadení, nie je možné pri splnení požiadaviek proporcionality a subsidiarity vyhlásiť rozhodnutím tento záujem a spôsob jeho riešenia ako je to v navrhovanom doplnení § 24 Zákona o energetike. Daný záujem aj spôsob jeho riešenia už sú dané Nariadením.

Stanovovanie povinností podľa § 24 Zákona o energetike je zásahom do práv regulovaných subjektov a takýto zásah musí zodpovedať požiadavkám subsidiarity a proporcionality. Nie je preto možné, ak je už povinnosť stanovená zákonom, preniesť ju na iný subjekt, nakoľko tieto kritériá proporcionality a subsidiarity nebudú splnené.

Otázka prípadnej nedostatočnosti zdrojov na účely poskytovania podporných služieb je otázkou tzv. primeranosti zdrojov vnútorného trhu s elektrinou alebo primeranosti zdrojov na vnútroštátnej úrovni a je plnohodnotne a vyčerpávajúco regulovaná ustanoveniami čl. 20 až 27 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 o vnútornom trhu s elektrinou (Ú.v. EÚ L 158, 14.6.2019). Citované nariadenie, ktoré má prednosť pred vnútroštátnymi právnymi predpismi a právnymi aktami členského štátu upravuje aj nástroje na odstránenie problémov spojených s nedostatočnou primeranosťou zdrojov, a to v podobe tzv. kapacitných mechanizmov, ktoré majú byť dočasné. Rovnako dočasný charakter majú mať opatrenia štátu prijaté vo všeobecnom hospodárskom záujme. Sme toho názoru, že právne predpisy EÚ nedovoľujú členským štátom prijímať na účely riešenia problémov primeranosti zdrojov iné opatrenia ako kapacitné mechanizmy, a to ani v podobe všeobecného hospodárskeho záujmu

4. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme doplniť ustanovenie § 22 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike tak, že zostane zachovaná možnosť zabezpečenia štandardu bezpečnosti formou uskladnenia plynu v zásobníku a výpomocnými cezhraničnými dodávkami v pomere platnom a účinnom do 1.10.2022. Zároveň navrhujeme v záujme zníženia dopadu zvyšujúcich sa cien na odberateľov plynu doplniť ustanovenie § 22 zákona č. 251/2012 Z.z. tak, aby spôsob výpočtu objemu potrebného na zabezpečenie štandardu bezpečnosti zohľadňoval odlišnú spotrebu odberateľov v jednotlivých mesiacoch.

Odôvodnenie:

Možnosť zabezpečenia štandardu bezpečnosti formou uskladnenia plynu v zásobníku a výpomocnými cezhraničnými dodávkami v pomere platnom a účinnom do 1.10.2022 zohľadní zvyšujúcu sa mieru diverzifikácie a zabezpečenia dodávok plynu pre odberateľov v Slovenskej republike z viacerých zdrojov a smerov. Štandard

bezpečnosti je dôležitou súčasťou bezpečnosti dodávok a spôsob jeho zabezpečenia by mal zohľadňovať požiadavku stability dodávky pri zachovaní čo najnižšieho dopadu na odberateľov plynu, predovšetkým v súčasnej situácii zvyšujúcich sa cien plynu. Vzhľadom na uvedené by jeho stanovenie malo zohľadňovať odlišnú spotrebu odberateľov v jednotlivých mesiacoch, keďže spotreba napríklad v januári je vyššia ako v marci. Obdobná úprava platí napríklad v Českej republike.

5. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme zavedenie novej notifikačnej povinnosti pre prevádzkovateľa distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území.

Z toho dôvodu navrhujeme zavedenie nového § 22 odsek 11 v nasledovnom znení:

„ (11) Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, je povinný do 31. januára príslušného kalendárneho roka oznámiť dodávateľovi plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, objem ročnej spotreby plynu chránených odberateľov podľa § 3 písm. c) bodu 15.1. za predchádzajúci kalendárny rok. Prevádzkovateľ distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, poskytne na vyžiadanie dodávateľovi plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, údaje potrebné na výpočet povinnosti štandardu bezpečnosti podľa § 3 písm. c) bodu 15.1.“

Odôvodnenie:

Vzhľadom na náš návrh úpravy predloženého návrhu, a to, aby prešla povinnosť zabezpečiť štandard bezpečnosti dodávok zákonom a nie na základe rozhodnutia, dovoľujeme si v nadväznosti navrhnúť stanovenie povinnosti pre prevádzkovateľa distribučnej siete, ktorý na základe ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu, poskytnúť dodávateľovi plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, údaje o spotrebe chránených odberateľov podľa § 3 písm. c) bod 15.1. potrebné v súvislosti s plnením jeho povinnosti zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok, pre technickú realizáciu tohto konceptu.

6. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

V čl. I sa vkladá nový bod, ktorý znie:

„ § 24 sa dopĺňa odsekom 5, ktorý znie:

„(5) Osoba, ktorej boli uložené povinnosti podľa odseku 3 má právo na poskytnutie primeranej náhrady, ktorá je v súlade s osobitnými predpismi v oblasti štátnej pomoci.“.

Nasledujúce body sa primerane prečísľujú.

Odôvodnenie:

Uloženie povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme predstavuje nepochybne opatrenie, ktoré pre dotknutého účastníka trhu predstavuje obmedzenie jeho vlastníckych a iných práv. Ústava SR v čl. 20 ods. 4 prezumuje pre štátny zásah obmedzujúci práva vlastníka poskytnutie primeranej náhrady. Poskytnutie primeranej náhrady za plnenie záväzkov vo všeobecnom hospodárskom záujme je integrálnou súčasťou konceptu služieb vo všeobecnom hospodárskom záujme (Príručka k uplatňovaniu pravidiel Európskej únie týkajúcich sa štátnej pomoci, verejného obstarávania a vnútorného trhu na služby vo všeobecnom hospodárskom záujme a najmä na sociálne služby vo všeobecnom záujme, SWD(2013) 53 final/2) a za istých okolností sa naň aplikujú aj pravidlá štátnej pomoci (Vec C-280/00, Altmark Trans GmbH, [2003], Zb. s. 1432 a iné). Preto navrhujeme doplniť do ust. § 24 nový odsek 5, ktorý prizná osobám povereným plnením povinností vo všeobecnom hospodárskom záujme právo na primeranú náhradu, ktorá musí byť v súlade s osobitnými predpismi v oblasti štátnej pomoci

7. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme prijatie prechodného a splnomocňujúceho ustanovenia, ktoré upraví situáciu zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok plynu počas obdobia od 1.11.2022 do 31.3.2023.

Z toho dôvodu navrhujeme zavedenie nového § 96i v nasledovnom znení:

„§ 96i Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od [●] 2022

(1) Ministerstvo je povinné do [...] 2022 zrušiť rozhodnutie, ktoré určuje spôsob zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok prevádzkovateľovi distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, na obdobie od 1. novembra 2022 do 31. marca 2023. Proti tomuto rozhodnutiu nie je možné podať rozklad.

(2) Ministerstvo je povinné bezodkladne po zrušení rozhodnutia podľa odseku 1 vydať rozhodnutie podľa § 22 ods. 6, ktoré určuje spôsob zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok v období od 1. novembra 2022 do 31. marca 2023 pre dodávateľa plynu, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie. Pre tento účel je dodávateľ, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie, povinný poskytnúť ministerstvu podklady. Proti tomuto rozhodnutiu nie je možné podať rozklad"

Odôvodnenie:

Ak podľa navrhovanej právnej úpravy má prejsť povinnosť zabezpečiť štandard bezpečnosti dodávok na nový subjekt, tak je potrebné, aby došlo k zrušeniu rozhodnutia, ktoré ukladá prevádzkovateľovi distribučnej siete, ktorý na základe rozhodnutia ministerstva plní úlohy plynárenského dispečingu na vymedzenom území, spôsob zabezpečenia štandardu bezpečnosti dodávok pre obdobie od 1.11.2022 do 31.3.2023

Dodávateľ, ktorý je dodávateľom poslednej inštancie by mal mať pokryté náklady súvisiace so zabezpečením povinnosti rovnako ako prevádzkovateľ distribučnej siete, napr. prostredníctvom novej tarify za bezpečnosť dodávky plynu

8. Zásadná pripomienka – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme doplniť nový článok II., ktorým sa novelizuje zákon č. 250/2012 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach nasledovne:

1. V § 2 zákona č. 250/2012 sa dopĺňa nové písmeno r): „r) tarifou za bezpečnosť dodávky plynu pevná cena v eurách na jednotku množstva plynu, ktorá zohľadňuje náklady dodávateľa poslednej inštancie so zabezpečením štandardu bezpečnosti dodávky plynu; tarifa za bezpečnosť dodávky plynu sa uplatňuje na koncovú spotrebu plynu“.
2. V § 11 ods. 2 zákona č. 250/2012 sa dopĺňa nové písmeno g): „g) tarifa za bezpečnosť dodávky plynu“.

Odôvodnenie:

Zároveň by subjekt zabezpečujúci túto povinnosť, iný ako prevádzkovateľ distribučnej siete, mal mať v prípade zabezpečenia povinnosti štandardu bezpečnosti pokryté náklady spojené s touto povinnosťou rovnako, ako tomu bolo doteraz v prípade prevádzkovateľa distribučnej siete.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/-/SK/dokumenty/LP-2022-514>